Interregionalt forum for digital patologi (Patologiforum)

Mandat

Versjon	1.1
Revidert av	Vidar Isaksen, Mari Jebens, Lisbet Sviland, Tonje Bøyum Riste, Hilde Bjørnestøl Hansen, Pål Suhrke, Inger Nina Farstad
Godkjent av	Prosjektstyret

1. Bakgrunn og formål

1.1. Det nasjonale prosjektet for digital patologi

Interregionalt forum for digital patologi skal sørge for videreutvikling av patologiområdet i tråd med de mulighetene digitalisering gir for mer nasjonal samhandling. Det nasjonale prosjektet for digital patologi har pågått siden april 2016, den gang i regi av Nasjonal IKT på vegne av de fire regionale helseforetakene. Fra januar 2020 er prosjektet knyttet til Helse Vest og har endret navn til Interregionalt prosjekt for digital patologi. En av leveransene fra prosjektet er å pilotere og foreslå en nasjonal modell (struktur) for hvordan faglige initiativ og bestillinger til patologimiljøet i Norge ivaretas nasjonalt. **Interregionalt forum for digital patologi** er en vesentlig komponent i denne modellen.

1.2. Formål med Patologiforum

Interregionalt forum for Digital patologi («Patologiforum») ble gjennom tilslutning fra fagdirektørene i de regionale helseforetakene etablert i 2020. Hensikten var å lage en koordinerende struktur for samhandling på ledernivå i Norge. På den måten kan man sikre at større endringer og prosesser i patologi-Norge er forankret i lederlinjen og kan kommuniseres til beslutningstagere i de regionale helseforetakene.

Forumet skal støtte opp under regionale prosjekter slik at digital patologi blir innført i hele Norge. Forumet skal også arbeide for standardisering både av arbeidsprosesser i laboratoriene og i besvarelse av patologiprøver i samarbeid med fagmiljøet. Patologiforum er videre tenkt å ha en «sørge for» rolle i å koordinere faglige initiativ og bestillinger til patologiområdet slik at endringer i praksis blir mest mulig enhetlige nasjonalt. Forumets rolle blir derigjennom ikke primært å godkjenne faglige anbefalinger, men å se til at de er utarbeidet etter retningslinjer som er kjent og akseptert i fagmiljøet.

1.3 Formål med mandatet

Formålet med mandatet er å beskrive forumets rolle og ansvar både i prosjektfasen, og etter at alle prosjektleveranser er overlevert til forumet. Mandatet beskriver også forumets sammensetning og en del praktiske forutsetninger for at forumet skal kunne utføre sine oppgaver.

1.4. Prosess for utforming av mandatet

Patologiforumet har vært i funksjon siden januar 2020. Det reviderte mandatet er utformet av det nåværende forumet med basis i mandat utformet i 2018, prosjekthistorikk, kommentarer til opprinnelig mandat og de leveranser som er mottatt. Mandatet tar også opp i seg den utviklingen som skjer innen patologiområdet ut over digitalisering i seg selv, slik som bruk av billedanalyse og kunstig intelligens. Avhengighet til IKT-systemer, særlig våre LIMS (laboratoriedatasystemene) og etter hvert multimediearkiv som vil lagre makrobilder og digitale snitt er også tatt høyde for.
Det reviderte mandatet er kvalitetssikret av prosjektets styringsgruppe og prosjekteier (Helse Vest).

2. Patologiforumets rolle i «Modell for utvikling, drift og forvaltning»

Interregionalt forum for Digital patologi er et sentralt bindeledd i den fremtidige faglige utviklingen innen patologidiagnostikk i Norge slik at den blir så enhetlig som mulig og i tråd med de mulighetene digitalisering vil gi. Modellen er beskrevet i dokumentet «ADM-P-10.1 Modell for utvikling, drift og forvaltning av Nasjonal digital patologi». En figur som illustrerer modellen er gjengitt her.

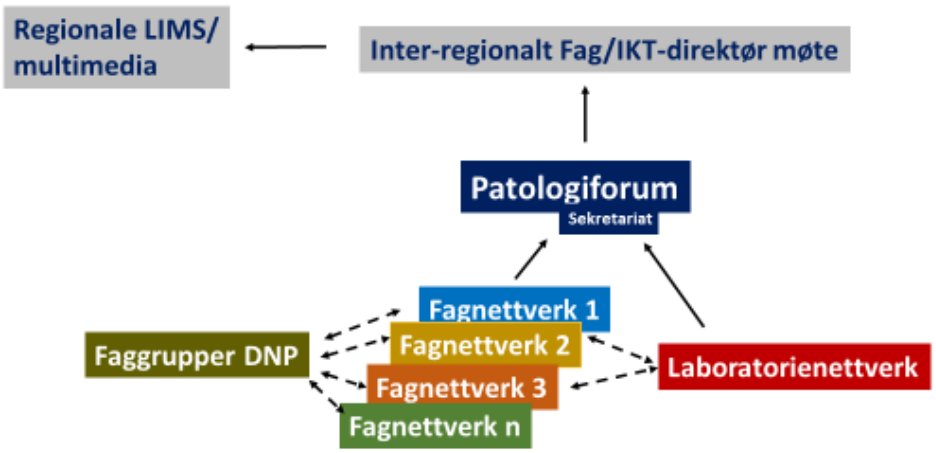

Figur 1 – Modell for utvikling, drift og forvaltning for nasjonal digital patologi etter prosjektslutt

Hensikten med den foreslåtte modellen (organiseringen) er å beskrive hvordan faglige initiativ i en digital fremtid kan ivaretas nasjonalt. Slike faglige initiativ kan komme fra mange kilder og kan innbefatte nye biomarkører som må innføres for å avgjøre behandlingsvalg, leverandører av ny programvare, endringer i internasjonale retningslinjer for diagnostikk (eks: WHO) etc. Videre er hensikten å styrke evnen til å gjennomføre anbefalinger om faglige forbedringer ved å forankre disse i roller som inngår i eksisterende styringslinjer.
I modellen inngår Fagnettverk som har mye til felles med (DNP)s Faggrupper, men de tenkes på sikt å representere all diagnostisk patologi. Patologer skal kunne tilhøre ett eller flere fagnettverk for å kunne konsultere kolleger som jobber innen samme diagnostiske område. Når digitaliseringen er gjennomført, velger de enkelte virtuelle nettverkene selv hvordan de organiserer arbeidet. Det er ønskelig at medlemmer i DNPs faggrupper i egenskap av også å være ansatt i et helseforetak, leder

eller deltar i fagnettverkene. Slik vil fagnettverkene støtte opp under den faglige utvikling innenfor sitt område og løfte saker til patologiforumet der det er behov for dette.

Det er viktig å presisere at mange endringer kan breddes direkte fra fagnettverkene uten at Patologiforum har noen rolle i dette. Forumet skal derimot involveres når endringer er av en slik karakter at det har større organisatoriske eller økonomiske konsekvenser.

3. Forumets rolle og ansvar

Patologiforum er en ny struktur i patologivirksomheten i Norge og vil måtte finne sin form i årene fremover. Det overordnede formålet er å sikre at overgangen til digital patologi i Norge skjer på en måte som gagner både patologiområdet, klinikere og pasienter. En «virtuell nasjonal samordning» av patologivirksomheten er en forutsetning for å realisere mulighetene digitalisering medfører. Faglig utvikling og tilgang på kompetanse kan gjennom dette gi likere, raskere og riktigere diagnostikk i alle landets patologiavdelinger. Å realisere et slikt ambisiøst målbilde krever en tett koordinering av patologifag, laboratoriefag, organisering, arbeidsprosesser og de IKT-systemer som understøtter dette. Formålet med Patologiforum er å ivareta dette.

Rollen og ansvaret til forumet vil gradvis øke i takt med at leveransene fra prosjektet overleveres til forumet, men også gjennom andre behov som vil oppstå etter at prosjektet er avsluttet. Det presiseres at Patologiforum ikke vil være begrenset til prosjektets leveranser, selv om forumet oppstår med bakgrunn i prosjektet. Målbildet er at etter hvert som leveranser modnes og produksjonen tilpasses nye metoder og verktøy, får forumet en løpende rolle som overordnet bindeledd i den faglige forvaltningen.

Patologiforum har ansvar for informasjon og forankring av anbefalinger og standarder til patologiavdelingene, men beslutninger om implementering ligger hos avdelingene eventuelt fagdirektørene i hver region. Forumets kliniske representanter (avdelingssjefene) har ansvar for å videreformidle anbefalingene i sin region. Dette kan skje gjennom de regionale strukturene som finnes for faglig forvaltning. Dersom det er uenighet om anbefalinger eller implementering krever større endringer/kostnader må saken løftes til det interregionale fagdirektørmøtet.

3.1 Forumets ansvar og rolle i «Drift, forvaltning og utviklingsfasen»

Inntil prosjektet er avsluttet, vil det fortsatt komme leveranser som forumet har ansvaret for å følge opp eksempelvis med tanke på anbefalinger innen et fagområde.
Over tid vil forumet selv initiere aktiviteter og være mottak for ulike typer henvendelser og bestillinger til patologiområdet som antydet i Figur 1.

3.2 Konkrete oppgaver som forumet vil være ansvarlig for i drift, forvaltning og utviklingsfasen er:

- Sørge for at alle diagnostiske fagområder på sikt har nasjonale strukturer som fagnettverk å forholde seg til, og at ledere for fagnettverk tar de nødvendige initiativ for å oppdatere diagnostikken innen sine områder. I dette kan det også inngå bidrag til en nasjonal undervisningsdatabase gjennom den bildedelingsplattformen som er etablert for anonymiserte digitale snitt (Cytomine)
- Tilrettelegge for at leveransene fra prosjektet blir implementert, tatt i bruk og fulgt opp i regionene der det er relevant

- Vurdere og foreslå endringer av prosjektleveranser som allerede er godkjent av prosjektstyret
- Behandle forslag fra Fagnettverkene og Laboratorienettverket, herunder endringshåndteringer, samt følge opp at anbefalingene blir kjent i patologiavdelingene
- Gi anbefalinger som påvirker IKT til Inter-regionalt Fag/IKT-direktørmøte med tanke på eventuell finansiering av nye behov eller endringer i regionale LIMS eller bildearkiv
- Spille inn behov under budsjettprosesser i RHFene, når disse oppstår i forbindelse med endringsønsker

4. Sammensetning

Forumet må være sammensatt av personer som samlet har en tilstrekkelig faglig og forvaltningsmessig kompetanse til å vurdere sakenes omfang også økonomisk, juridisk og IKT-messig. Saker som ikke berører disse aspekter, kan videreformidles som anbefalinger til regionene. Saker som involverer slike aspekter, løftes til det interregionale fagdirektørmøtet. Da regionene ofte etablerer regionale faglige fora, for eksempel knyttet til drift av sine LIMS, er slike fora egnet for informasjon om og anbefalinger fra det nasjonale patologiforumet.

Konkret innebærer dette at følgende roller/representanter skal være **medlemmer** av Patologiforum (se Tabell 1):

Kompetanse	Antall	Rolle og representasjon
Klinisk (patolog, bioingeniør)	7	Alle de fire RHFene må være representert gjennom en avdelingsleder fra de største patologiavdelingene i hver region. I tillegg skal også tre representanter for de mindre avdelingene være faste medlemmer. Det bør påses at både bioingeniører og patologer er representert, og at leder for Laboratorienettverket er med.
Ansattrepresentanter	2	Fagforeninger som Den norske patologforening og NITO er velkomne til å delta i forumet.
Sekretær	1	På omgang mellom regionene
Klinisk (bruker-representant)	1-2	Innkalles ved behov (avhengig av sak)
IKT-arkitekt	1	Innkalles ved behov, regionuavhengig. Beskriver og vurderer de IKT-messige konsekvensene av faglige vurderinger som foretas av patologiforumet.
Helseøkonom	1	Innkalles ved behov, regionuavhengig. Beskriver og vurderer de økonomiske konsekvensene av faglige vurderinger som foretas av patologiforumet.

Tabell 1. Sammensetning av patologforum

Leder for forumet velges av forumet selv under første møte. Per dato ledes Patologiforum av Vidar Isaksen, avdelingssjef patologi Universitetssykehuset i Nord-Norge. Leder har det overordnete ansvaret for å organisere forumets møtevirksomhet. Leder velges for 2 år om gangen. Det skal også knyttes sekretariatsfunksjon til denne rollen.
Oppdraget som fast medlem og representant for den enkelte region følger av rollen som avdelingsleder for de største patologiavdelingene i hver region (Universitetssykehuset i Nord-Norge,

St Olavs hospital, Helse Bergen og Oslo universitetssykehus). Tidsperioden for oppdraget i forumet for denne rollen vil dermed følge av tidsperioden som avdelingsleder for patologiavdelingen. For regionsuavhengige roller samt representanter for de mindre patologiavdelingene vil Patologiforum samarbeide med Prosjektstyret i å utpeke personer til forumet. Per nå er avdelingsledere ved Sykehuset i Vestfold, Sørlandet sykehus og Helse Førde medlemmer. For fremtiden utpekes medlemmene av leder for forumet og velges for 5 år om gangen.
Faste medlemmer må delta aktivt i forumets arbeid i henhold til virkemåte/arbeidsgang som fremgår av kapitel 5 Virkemåte. Stedfortreder møter ved behov. Det vil også kunne være aktuelt å innkalle andre deltakere til forumet avhengig av saker til behandling. Dette besluttes av leder for forumet. Det vil også kunne være behov for justering av forumets sammensetning over tid. Dette må håndteres gjennom rapporteringsveier som beskrevet i kapitel 8 Rapportering.

5. Virkemåte

Patologiforum vil ha behov for faste møter anslagsvis 4-6 ganger per kalenderår. Det vil være behov for tettere møter i den første perioden etter at forumet er etablert. Når alle leveranser fra prosjekt Nasjonal digital patologi er overlevert og forumet har funnet sin rolle, vil møtebehovet avta og leveransene inngå i «Drift, forvaltning og utviklingsfase». Det vil sannsynligvis være hensiktsmessig å gjennomføre møter både fysisk og virtuelt, og derimellom kunne håndtere avklaringer per epost. Leveranser til forumet hittil er anbefalinger for (i) lagring av digitale snitt, blokker og glass, (ii) innretning av patologens digitale arbeidsplass og (iii) arbeidsprosesser innen utvalgte fagområder og laboratorier. Fagnettverk for ikke-neoplastisk nyrepatologi, ben- og bløtvevssvulster og solide barnesvulster ble etablert som en pilot for å prøve ut en slik arbeidsform, og Laboratorienettverket ble etablert for å tilby mer samhandling rundt laboratoriearbeidet. Patologiforum skal også sørge for at anbefalinger fra fagnettverk forankres i laboratorienettverket.

Forumets oppgaver vil kreve ressurser for å fylle de planlagte oppgaver etter hvert som aktiviteten øker, i særlig grad et sekretariat. Dette må vurderes løpende i det interregionale direktørmøtet. Sekretariatet vil håndtere administrative oppgaver som for eksempel postmottak og praktiske forberedelser for forumets møtevirksomhet.

6. Finansiering og budsjettbehov

Interregionalt forum for digital patologi skal operere innenfor de økonomiske rammene av helseforetakenes patologivirksomhet. Kostnader til møtevirksomhet, herunder reiser, dekkes av helseforetakenes løpende driftsmidler.

7. Rapportering

Forumet skal utarbeide en kortfattet årsrapport innen 1. april påfølgende kalenderår. Rapporten skal overleveres interregionalt Fag/IKT-direktørmøte. Eventuelle andre interessenter og mottakere av rapporten må vurderes av forumet selv, basert på interessentanalyse som gjøres når forumet er etablert.
Rapporten skal oppsummere:

- Aktivitet og aktivitetsplan
- Anbefalinger til fagmiljøet
- Evaluering
- Eventuelle forslag til endringer i virkemåte, ansvar, mm